

Reflexions sobre els resultats electorals del 9-M

Les eleccions legislatives del 9 de març suposaren, com és sabut, la consolidació del projecte socialista a Espanya i un canvi de model electoral a Catalunya. Si en el número anterior frc dedicava un ampli espai a l'anàlisi dels resultats del 9-M, avui reprenem el tema amb unes noves reflexions aportades per dos especialistes en la matèria: Fernando Vallespín, catedràtic de Ciència Política i de l'Administració a la Universitat Autònoma de Madrid, i Gabriel Colomé, director del *Centre d'Estudis d'Opinió* (CEO) de la Generalitat de Catalunya. Vallespín i Colomé participaren, el passat mes de maig, en un acte organitzat per la Fundació Rafael Campalans per analitzar les causes i les conseqüències dels resultats electorals del 9 de març.

L'anomenat "tsunami" bipartidista, l'alta participació, el desgast dels partits nacionalistes i independentistes i, sobretot, la importància de Catalunya en el resultat electoral, varen ser alguns dels temes sotmesos a debat, una transcripció resumida del qual oferim en aquest CARA A CARA.

El "tsunami" bipartidista, una realitat

FERNANDO VALLESPÍN

Catedràtic de Ciència Política i de l'Administració a la Universitat Autònoma de Madrid

Mi idea en esta intervenció es analitzar los principales interrogantes que suscitaron los resultados de las elecciones, y me gustaría empezar con un dato que no deja de ser irrelevante, que visto desde ahora podría parecer trivial, que es el hecho de haber llegado al final de una legislatura que ha sido tremendamente conflictiva, muy crispada, con una situación de prácticamente empate. Nuestra encuesta pre-electoral la hicimos la segunda quincena de enero y ya apuntaba a una situación de casi empate, con el PSOE ganando por un punto y medio (acabó ganando por tres puntos y medio). La situación no estaba nada clara y sobre todo había varios precedentes (elecciones previas, como las municipales) donde las encuestas

en cierto modo acabaron dando al PSOE más voto del que al final sacó. Esto alertó a los actores políticos, porque lo mismo ocurrió en las elecciones catalanas y en las gallegas. La cuestión de qué partido iba a ganar no era una cuestión baladí, pues. Eso sí: en las encuestas, en ningún momento el PSOE fue por debajo del PP en cuanto a estimación de voto. En la legislatura anterior, con motivo de la guerra de Irak o el Prestige, sí pasó que el partido de la oposición fue por delante del partido de gobierno. Aquí esto no se ha producido. Sólo ha habido una aproximación en la estimación de voto en dos momentos: el proceso de aprobación del Estatut (organización territorial del Estado) y el atentado de la T-4 (proceso de paz). Pero fue un fiasco relativo.

Catalunya, clau del 9-M

GABRIEL COLOMÉ

Director del *Centre d'Estudis d'Opinió* (CEO) de la Generalitat de Catalunya

Catalunya ha estat la clau d'aquestes eleccions. En el fons, el 2008 ha estat la segona volta del 2004 i, en conseqüència, tota la darrera legislatura ha estat marcada per la campanya del Partit Popular de descrèdit del Govern socialista, del dubte de la seva victòria. Són les primeres eleccions generals que Catalunya afronta amb un Govern d'esquerres i és una legislatura (2004-2008) on la llista de les coses que han passat a Catalunya produeix vertigen; és Perpinyà, és el Carmel, són les rodalies, és l'apagada, és l'aeroport, és l'AVE i, finalment, la sequera. Les eleccions del 2008 a Catalunya es preveien la clau per a Espanya.

Una de les coses que se'ns planteja arran dels resultats del 9-M és aquesta teoria de que per sobre del 70% de participació en unes eleccions la victòria més probable és socialista i, per sota, dels populars. Quan mirem la sèrie electoral dels últims anys, observem que només en eleccions de continuïtat la participació és menor que en eleccions d'alternança. La resta són eleccions competitives i la participació és elevadíssima. La contradicció ha estat tal que, on hi ha baixa participació, a Catalunya i al País Basc, han guanyat els socialistes mentre que, a Madrid o Múrcia, amb un índex de participació que quasi arriba al 80%, el PP guanya i de manera molt clara.

Por alguna razón, se generó la expectativa de que si la participación era alta, el PSOE tenía garantizada la victoria, seguramente porque sociológicamente nuestra sociedad es de centro-izquierda (en el eje derecha-izquierda parece que estamos en el 4,6; según la Encuesta Social Europea estamos en el 4,3, o sea, más a la izquierda aún -la más a la izquierda de Europa). El razonamiento, pues, es simple: si el grueso de la población se ubica en el entorno que compete al PSOE, lo lógico es que si la participación es elevada, el PSOE acabe ganando las elecciones, y yo creo que a este respecto la alta participación en el 2004 comparada con la del 2000 hizo entrar esta idea, que creo que no deja de ser un prejuicio. Esta es una percepción errónea, porque no todos los sectores sociales tienen la misma predisposición a votar, pero también porque ha habido pautas de comportamiento electoral muy diferentes según el territorio en el que se votaba. Una de las cosas que se han confirmado en estas últimas elecciones es que

España es un estado compuesto, donde las diferencias entre las Comunidades Autónomas son considerables, y que las culturas políticas y electorales entre ellas divergen. No deja de ser una ironía que allí donde se ha votado menos es donde el PSOE ha obtenido sus mejores resultados (Cataluña y Euskadi), y allí donde se ha votado más ha sido el PP el que ha ganado.

Una de las cosas que se han confirmado en estas últimas elecciones es que España es un Estado compuesto, donde las diferencias entre las Comunidades Autónomas son considerables, y que las culturas políticas y electorales entre ellas divergen

La participación de 2008 ha disminuido en casi tres puntos; lo que se percibe, claramente, es un aumento

significativo de la participación cuando las elecciones son competidas. Es una pauta que se ha venido manifestando a lo largo de los últimos treinta años. Sin embargo, y en contraposición a lo que pasa en el resto de Europa, en España no se da un alto porcentaje de votos cuando hay cambio de gobierno. El dato más significativo de estas elecciones es que tanto el PP como el PSOE ganan votos, por lo que se da un resultado de suma positiva. Se ha producido, finalmente, el llamado "tsunami bipartidista", con la salvaguarda del País Vasco y Cataluña, con un resultado divergente al resto de España. Respecto a censo emitido, el PSOE se mantiene prácticamente igual, mientras que el PP gana en porcentaje. Consecuentemente, podemos decir que el PP no ha tenido un resultado tan malo. Ha sido terrible. Ha perdido las elecciones y no están en el Gobierno; pero, en términos relativos, no ha sido tan desastroso como algunos apuntaban, sobre todo, al final de la campaña electoral.

Catalunya compta amb un cicle de participació molt baixa. Només un 42% va votar el referèndum constitucional europeu o un 48% per l'Estatut d'Autonomia; un 56% a les eleccions al Parlament o un 53% a les eleccions municipals. Però, a les darreres eleccions, el comportament electoral ha estat completament diferent, amb un 72% de participació.

Si observem les enquestes de l'últim any, veiem que, paradoxalment, no s'ha donat l'anomenat "efecte tísora". Totes les enquestes varen donar sempre com a guanyador al partit socialista. El mes de gener de 2008, va ser el moment en què el PP va apropar-se més al PSOE; en aquell punt, el PP havia incorporat a Manuel Pizarro com a número dos de la seva llista. És la primera vegada des de 1993 que les enquestes pre-electorals encerten el resultat.

Des de fa anys, els que ens dediquem a fer enquestes lluitem per a que Espanya es converteixi en un país adult en aquest tema. No és normal

Des de fa anys, els que ens dediquem a fer enquestes lluitem per a que Espanya es converteixi en un país adult en aquest tema. Les enquestes a les quals podem accedir dies abans de les eleccions no reflecteixen l'impacte de la campanya, element que no es pot menysprear

que a l'any 2008, amb una societat que ha superat àmpliament el vell règim i que compta amb generacions noves que poden votar, els electors no puguin tenir totes les dades sobre la taula per a poder reflexionar de veri-

tat. Les enquestes a les quals podem accedir dies abans de les eleccions no reflecteixen l'impacte de la campanya, element que no es pot menysprear. A l'any 2004, el dia 11 de març, el PSOE i el PP presentaven un empat tècnic; tots aquells que diuen que, sense els atemptats, el PP hauria revalidat la seva victòria no estan del tot en el cert; precisament aquell dia la diferència entre ambdós era només d'un punt. A *El Periódico d'Andorra*, a les 23.30h del 8 de març, podem llegir el que el dia següent passaria. Va clavar els resultats i l'índex de participació. La reforma de la llei electoral pot canviar aquesta la situació anòmala.

D'altra banda, és interessant observar com l'elector, mesos abans de les eleccions, entra en un període de *stand-by*. Si preguntem ara als ciutadans que tenen previst votar al

